

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any four questions.
2. All questions carry equal marks.

- Q.1 Explain the meaning and nature of History.
- Q.2 Discuss the significance of genealogy, numismatics and archeology as Auxiliary sciences.
- Q.3 Explain the different criteria that used for determining the authenticity and credibility of historical sources.
- Q.4 Discuss various criteria of interpretation and synthesis of historical facts.
- Q.5 Explain the secular approach of Ibn khaldun to the philosophy of History.
- Q.6 Review the features of Hegel's idealist view of History.
- Q.7 Analyse the role of Ranjit Guha in the development of subaltern school of History.
- Q.8 Comment on :-
i) Historical materialism.
ii) Orientalist school of Indian historiography.

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

(मराठी रुपांतर)

- सूचना: १. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ इतिहासाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्र.२ वंशावळ, नानकशास्त्र, पुरातत्वीय शास्त्र हे सहाय्यक शास्त्रे म्हणून त्यांच्या महत्वाची चर्चा करा.
- प्र.३ इतिहास साधनांची विश्वसनीयता आणि वस्तुनिष्ठ सत्यता प्रस्थापित करणाऱ्या वेगवेगळ्या कसोट्या स्पष्ट करा.
- प्र.४ ऐतिहासिक तथ्यांचे अर्थशोधन आणि समन्वय यांच्या वेगवेगळ्या कसोट्यांची चर्चा करा.
- प्र.५ इब्न खालदुनच्या इतिहासाच्या तत्वज्ञानातील निधर्मी दृष्टीकोन विषद करा.
- प्र.६ हेगेलच्या इतिहासाच्या आदर्शवादी विचारांच्या वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.
- प्र.७ इतिहासाच्या वंचितवादी लेखनातील रंजित गुहाच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.
- प्र.८ भाष्य करा.
१) ऐतिहासिक भौतिकवाद
२) भारतीय पौरात्य वादी इतिहास लेखनशास्त्र

M.A. (PART – II)

:- HISTORY :-

History of U.S.A. in the 20th Century

(Paper – VII) (June-2019)

Total Marks: 100

N.B. 1) Attempt any four questions

2) All questions carry equal marks.

1. Evaluate the Socio - economic conditions of USA at the turn of the 20th century.
2. State the contribution of Presidents of USA during the Progressive Movement.
3. Discuss the important factors that led to the emergence of the USA as World Power before World War-I.
4. Examine the 'New Deal' policy of President Franklin D. Roosevelt in USA after Great Depression.
5. Review on the economic reconstruction programme took place in USA after World War II?
6. Write a detail note on Civil Rights Movement of USA and state its impact on American society.
7. How America was involved in Cold War? Describe.
8. **Write Short Notes on any two of the following:**
  - a) Great Depression
  - b) President Harry Truman
  - c) Women's Liberation Movement in USA
  - d) Development of USA in Science and Technology

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

(मराठी रुपांतर)

सूचना: १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. २० व्या शतकाच्या सुरुवातीस अमेरिकेत अस्तित्वात असलेल्या सामाजिक आणि आर्थिक परिस्थितीचे वर्णन करा.
२. अमेरिकन राष्ट्राध्यक्षांचे प्रागतिक चळवळीतील योगदान सांगा.
३. जागतिक पहिल्या महायुद्धापूर्वी अमेरिकेला जागतिक महासत्ता होण्यास जबाबदार असलेल्या प्रमुख घटकांवर चर्चा करा.
४. अमेरिकेतील महामंदीच्या नंतरच्या फ्रॅन्क्लीन-डी-रूझवेल्ट यांच्या 'न्यू डील' कार्यक्रमाचे परीक्षण करा.
५. जागतिक दुसऱ्या महायुद्धानंतर अमेरिकेतील आर्थिक पुनर्रचना कार्यक्रमाचा आढावा घ्या.
६. अमेरिकेतील नागरी हक्क चळवळीवर सविस्तर टीप लिहा आणि त्याचे अमेरिकन समाजावर झालेले परिणाम सांगा.
७. अमेरिका शीत युद्धामध्ये कशी सहभागी होती त्याचे वर्णन करा?
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा:
  - अ) जागतिक महामंदी
  - ब) राष्ट्राध्यक्ष हॅरी ट्रुमन
  - क) अमेरिकेतील महिला मुक्तीची चळवळ
  - ड) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील अमेरिकेचा विकास

M.A. (PART – II)

:- HISTORY :-

History of Buddhism and Jainism upto 1000 A.D.

(Total 100 Marks)

(Paper – VIII) (June-2019)

N.B.: 1. Attempt any four questions

2. All questions Carry Equal Marks

1. Focus on Buddhist Art and Architecture as source material for the Study of Buddhism.
2. Discuss the life of the Buddha from the Enlightenment to Mahaparinirvana
3. Asses the origin and development of the Bhikkus Sangh
4. Evaluate the role of Asoka in the spread of Buddhism in India.
5. Explain the major literary sources for the study of Jainism.
6. Review the important stages in the life of Mahavira.
7. Examine the essence of Jainism with special reference to Nine tattvas.
8. Write notes on **any two** of the following
  - a) Dhammapada
  - b) Jain Art and Architecture
  - c) Patityasamudpada
  - d) Six Dravys

*****

मराठी रुपांतर

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र. १ बौद्धधर्माच्या इतिहासाचे साधन म्हणून बौद्ध कला आणि स्थापत्यावर प्रकाश टाका.
- प्र. २ ज्ञानप्राप्ती ते महापरिनिर्वाण या काळातील बुद्धाच्या जीवनक्रमाची चर्चा करा.
- प्र. ३ भिखू संघाचा उदय आणि विकासाचे मूल्यमापन करा.
- प्र. ४ भारतातील बौद्ध धर्माच्या प्रसारातील अशोकाच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
- प्र. ५ जैन धर्माच्या अभ्यासाची प्रमुख वाड:मयीन साधने स्पष्ट करा.
- प्र. ६ महावीराच्या जीवनातील प्रमुख घटनांचे आवलोकन करा.
- प्र. ७ नऊ तत्वांचा विशेष संदर्भ देऊन जैन धर्माच्या सारतत्वाचे चिकित्सक परिक्षण करा.
- प्र. ८ खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
अ) धम्मपदे
ब) जैन कला आणि स्थापत्य
क) प्रतित्यसमुद्पाद सिद्धांत
ड) षड्द्रव्ये

*****

M.A. (PART - II)

:- HISTORY :-

**Social & Economic and Administrative
History of the Marathas (1600 - 1818 A.D.)**

(Paper - X) (June-2019)

Q. P. Code: 36724

Total Marks: 100

N.B.: 1. Attempt any **four** questions.

2. All questions **carry equal** marks.

1. Explain the importance of Indian language sources for the study of Maratha history.
2. Review the geographical influences on the socio-economic life of Marathas.
3. Assess the main features of Bhakti Movement and Sufism.
4. Trace the central and provincial administration of Marathas.
5. Write an essay on the village communities during the Maratha period.
6. Critically examine the condition of slavery and Vethbegari during the period of Marathas.
7. Enumerate the contribution of various industries to the economic development of the Marathas.
8. Write a short note on **any two** of the following.
  - a) Archaeological Sources.
  - b) Position of Women during Maratha period.
  - c) The revenue system and peasantry.
  - d) Education and Literature

*****

Q. P. Code: 36724

(मराठी रूपांतर)

वेळ -३ तास

एकूण गुण-१००

सूचना - १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. मराठ्यांच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी भारतीय भाषेतील साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
२. मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक जीवनावरील भौगोलिक घटकांच्या प्रभावाचा आढावा घ्या.
३. भक्ती चळवळ आणि सुफी संप्रदायाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे मुल्यांकन करा.
४. मराठा साम्राज्याच्या केंद्रीय आणि प्रांतीय प्रशासनाचा मागोवा घ्या.
५. मराठ्यांच्या कालखंडातील गावगाड्यावर विस्तृत निबंध लिहा.
६. मराठ्यांच्या कालखंडातील गुलामगिरी आणि वेठबिगारीच्या स्थितीचे चिकित्सक परीक्षण करा.
७. मराठा साम्राज्याच्या आर्थिक विकासामध्ये विविध उद्योगधंद्यांचे योगदान नमूद करा.
८. थोडक्यात टीप लिहा. (कोणतेही दोन)
  - अ) पुरातत्वीय साधने
  - ब) मराठ्यांच्या काळातील स्त्रियांची स्थिती
  - क) महसूल व्यवस्था आणि शेतकऱ्यांची स्थिती
  - ड) शिक्षण आणि साहित्य